

Laat het maar zien in de praktijk

Leerlingen Luciano en Liam van het Maritiem College Harlingen voeren een zuurstofmeting uit op de Prinses Amalia

Harmen Brouwer

Jan-Henk Braam

Leerlingen van het profiel Maritiem en Techniek (MaT) leggen sinds vorig jaar een Proeve van Bekwaamheid af, in plaats van het cspe. Zo laten ze in de praktijk zien dat ze de theorie beheersen. Docenten én leerlingen zijn enthousiast, vertellen kwartiermaker Jan-Henk Braam en docent Harmen Brouwer.

Luciano en Liam, uit klas 3-vmbo van de Maritieme Academie Harlingen, staan aan dek van het opleidingsschip *Prinses Amalia*. Liam laat een zuurstofmeter in het open ruim zakken. De meter geeft 20,9% aan. Netjes, concluderen ze, je zou nu veilig het ruim kunnen binnengaan. "Maar stel dat het veel lager is?", vraagt docent Harmen Brouwer. Ze weten het meteen: "Goed luchten, en nóg een keer meten, en als het nodig is schoonmaken. En altijd zorgen dat er ook iemand aan dek blijft."

'Het betreden van gesloten ruimten' is een van de onderdelen van de Proeve van Bekwaamheid (PvB) die leerlingen van het profiel MaT sinds vorig jaar afleggen voor de profielmodule Maritieme veiligheid. Andere onderdelen zijn 'ehbo' waarbij leerlingen onder meer een verwonding beoordelen, de patiënt geruststellen en een verband aanleggen, en 'brand-blussen' waarbij ze via de portofoon contact houden met de kapitein en een brandende container koelen terwijl de hulpdiensten onderweg zijn.

Kennen en kunnen

MaT-leerlingen laten als toets dus in de praktijk zien dat ze de theorie beheersen. Precies daarom is het platform vorig jaar van het cspe overgestapt naar Proeven van Bekwaamheid als afsluiting van de profielmodulen, vertelt Jan-Henk Braam, kwartiermaker van het platform. "Het sluit beter aan bij wat onze leerlingen moeten kennen en kunnen. Je kunt wel een theorie-vraag maken over brandblussers, maar

we willen dat ze in een praktijksituatie het juiste type brandblusser pakken, dat ze helder communiceren met de kapitein en de brandweer, en dat ze een container op de juiste manier kunnen koelen met bluswater." Tijdens een workshop over Proeven van Bekwaamheid tijdens het Examenfestival 2024 wist hij meteen: dit past bij ons. Omdat er voor dit profiel geen landelijk examen gemaakt wordt, maken de vier MaT-scholen al jaren zelf hun cspe. Er kon snel geschakeld worden – niet alleen met de directie en de andere scholen, maar ook met SLO en het ministerie van Onderwijs. In januari 2025 ging de pilot Proeve van Bekwaamheid van start. Ook kwam een aangepaste online leeromgeving, 'Maritiem op Koers!' De vier profielmodulen zijn daarin overzichtelijk opgebouwd met deeltoetsen en praktijkopdrachten. Leerlingen werken stap voor stap toe naar de PvB, die wordt afgenomen aan het eind van het kwartaal. Zowel leerling als docent zien in één oogopslag wat is afgerond, welke scores zijn behaald en wat de volgende stap is.

Doelgericht

Dat overzicht is prettig voor iedereen, merkt Harmen Brouwer, docent Rijn- Kust- en Binnenvaart aan de Maritieme Academie Harlingen. "Als docent hou je beter de vinger aan de pols, en de leerlingen vinden het relaxter én leuker. Ze werken doelgericht: 'Hup, we hebben weer wat afgesloten, en nu dóór!' De PvB is de kers op de taart. De leerlingen kunnen dan echt kan laten zien wat ze beheersen."

En dat laatste is belangrijk, zeker als het gaat om de profielmodule Maritieme veiligheid. "MaT-leerlingen zijn aan het eind van de vierde klas matroos, ze kunnen dan meedraaien op een binnenvaartschip. Onze taak als docenten is om te zorgen dat ze de kennis hebben, dat ze enthousiast zijn én dat ze veilig aan boord gaan. Die veiligheidsaspecten moeten ze kunnen dromen." Er is nog een praktisch voordeel, vult Jan-Henk Braam aan: het afleggen van een PvB kan plaatsvinden tijdens de gewone lessen. De examenleerling draagt een hesje, terwijl andere leerlingen doorgaan met hun eigen opdrachten.

Uitbreiding

De pilot duurt nog tot en met het schooljaar 2028-2029. Een belangrijk aandachtspunt is de eenduidige normering van de PvB's: wordt er op alle scholen op dezelfde manier beoordeeld? In de toekomst willen de scholen graag met havenbedrijven gaan samenwerken, zodat leerlingen bijvoorbeeld ook de PvB voor de profielmodule 'Maritieme logistiek en communicatie' (zoals het hijsen van pallets met een kraan) in een levensechte praktijksituatie kunnen uitvoeren. Want dat wérkt. Harmen ziet leerlingen tijdens het afleggen van de Proeve van Bekwaamheid zichtbaar groeien in hun rol. "Soms twijfel ik tijdens de lessen of de stof wel bij een leerling binnenkomt, maar bij de PvB laat zo'n leerling dan ineens een niveau zien waarvan je denkt 'Hoe is het mogelijk!' Dat is echt prachtig om te zien."